

Ebre

El gandesà Joan Baptista Manyà, teòleg universal i humil sacerdot

ANTON MONNER
Cronista de Gadesa

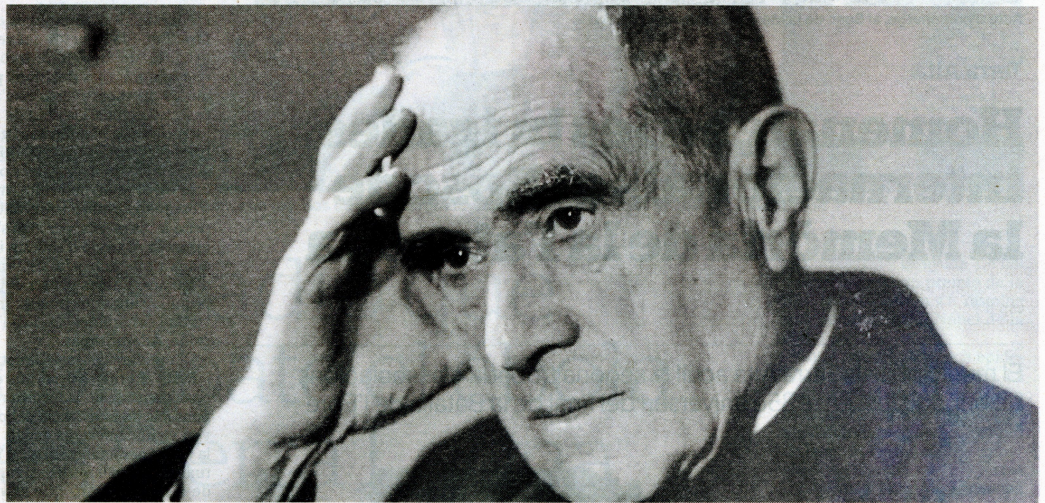
Crònica

Fill d'una família pagesa de casa mitjana. L'any 1974 l'Institut d'Estudis Catalans el nomenà membre distingit per la seva tasca científica, i el Ministeri d'Educació li concedí la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio

El 30 d'octubre de l'any 1884 naixia a Gadesa Joan Baptista Manyà, fill primogènit de Joaquim Manyà i Maria Alcoverro. Els pares eren fervents seguidors de la Mare de Déu de la Fontcalda i molt cristians. Joan Baptista tingué tres germans més: Salvador, l'hereu pagès de la nissaga; Isabel, que professà de religiosa a la Consolació, i Joaquim, que va exercir de sacerdot castrense. Als Manyà se'ls coneixia a Gadesa pel renom de ca Jordi i avui per ca Molles. Eren pagesos de casa mitjana, diferenciats dels grans propietaris que no treballaven directament les terres, dels pagesos mitgers que conreaven les propietats d'altri i els fruits se'ls repartien per meitat i dels sense terra que exercien de jornalers pels grans hisendats. Manyà nasqué a un gran casalici, construït el segle XIII pel gran Castellà d'Amposta i Gran Prior de l'Orde de l'Hospital, Fra Martí de Liori, situat al costat de l'església i comprat pel seu avi en extingir-se la família Liori.

Joan Baptista era inquiet i llest. Un dels seus grans amics posteriors i exministre, Ramon Serrano Sunyer, malgrat tenir 17 anys menys, el recorda a les seves memòries com «lo savi». Eren veïns i les cases toquen una amb l'altra. En entrar al seminari de Tortosa, el traslladaren tot seguit a Roma, on va estudiar al Col·legi Espanyol i va continuar al Col·legi Sant Josep, passant tot seguit a la Universitat Gregoriana on es llicencià en Teologia Dogmàtica i Moral. Era tan clarividient en els estudis que el dispensaren d'un any de carrera. El 1909 es doctorà a l'Acadèmia de Sant Tomàs amb la qualificació cum laude i fou ordenat prevere també a Roma.

A la mateixa capital va conèixer a Torras i Bages i va viure un ambient teològic de pensament català juntament amb teòlegs i sacerdots il·lustres, com mossèn Tomàs Bellpuig, assimilant la idea de «fer església en català». Arribat a Tortosa, va xocar amb la curia diocesana per les idees torracianistes. Malgrat això fou nomenat

Retrat de Joan Baptista Manyà, nascut el 1884 a Gadesa. FOTO: PATRONAT MANYÀ

A Roma va conèixer Torras i Bages i va viure un ambient teològic de pensament català juntament amb teòlegs i sacerdots il·lustres, com mossèn Tomàs Bellpuig, assimilant la idea de fer església en català

professor de Teologia al Seminari fins el 1921, però fou rellevat per la fidelitat a la llengua i a Catalunya sense donar mai el coll a tòrcer. L'any 1918, a contracor dels més conservadors, va ser acceptat com a canonge magistral de Tortosa, havent estat rebutjat abans per la mateixa Seu, i també a Tarragona i a Saragossa per exposar raonaments teològics massa avançats. Va haver de lluitar a contracorrent dins d'una església anquillosada.

Aclaparat per la incomprensió, va retirar-se al Monestir de Montserrat.

Tornat a Tortosa, visqué estudiant i escrivint a la humil caseta coneguda per la Muntanya, entre el castell de la Suda i el Seminari. Des d'allí va transmetre el pensament teològic i pedagògic a diferents revistes, com Perseverància, Analecta Sacra Tarraconensia, o La Paraula Cristiana, i va publicar diferents llibres com 'El Pensament i la Imatge', i 'El Talent'. Malgrat l'aïllament, d'estudis va dedicar-se, juntament amb Mn. Bellpuig, a formar 150 joves d'es-

glésia catalana, del moviment fericista, sense permís episcopal i enfrontat a la Acció Catòlica de Madrid. D'aquells joves sorgiren les futures generacions de dirigents tortosins. Restaurada la Generalitat, se li va oferir la Conselleria de Cultura, que va rebutjar i va preferir continuar exercint de capellà.

En començar la guerra, providencialment no fou assassinat com la majoria dels sacerdots companys seus. Era considerat un capellà molt proper al poble i possiblement es salvà en ser un bisbe de les esquerres, d'idees obertes i catalanista. I en canvi el seu gran amic mossèn Bellpuig va morir afusellat el novembre del 36. Acabada la guerra va ser nomenat rector de la parròquia del Roser de Ferreries i professor de l'Institut de Tortosa. Va construir la Capella de la Mare de Déu de Montserrat, a Mig Camí. L'any 52 i 53, els ajuntaments de Tortosa i Gadesa li concediren el títol de Fill Adoptiu i Fill Predilecte, i el Papa Pius XII li atorgà la dignitat d'Ardiaca de la Seu, en és-

ser jubilat com a Magistral. L'any 1961 els alumnes i els professors de l'Institut d'Ensenyament de Tortosa l'homenajaren per la seva jubilació i va publicar el llibre 'Les meves confessions'.

A partir del 1969 el Dr. Manyà rep consideracions de tota mena. Un grup d'exalumnes, entre els quals també m'hi trobava jo, vam organitzar la Comissió del Centenari de la naixença de Pompeu Fabra, i Manyà va ser l'ànima de l'acte. El 1970, amb el seu consell es funda a Tortosa la delegació d'Òmnium Cultural. L'any 1974, l'Institut d'Estudis Catalans el nomenà Membre distingit per la seva tasca científica, i el Ministeri d'Educació li concedí la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio. L'any següent, els bisbes de la Tarragonense el visitaren a la Muntanya i li lliuraren el reconeixement de la seva fecunda tasca teològica.

El 26 de desembre va morir a la Muntanya, amb una senyera al fons de la capçalera del llit de l'humil cambra on dormia, i amb les imatges de la Trinitat i de la Fontcalda.